

Publikace judikatury v USA

Lukáš Králík*

Abstrakt: Při pohledu na principy zveřejňování soudních rozhodnutí v právním řádu Spojených států lze konstatovat, že v základním přístupu je tamní praxe podobná české či evropské tradici. Samotné původní texty soudních rozhodnutí by měly být podle obecných principů zveřejňovány soudci na základě jejich uvážení, i když ti nemají na federální úrovni žádnou zákonnou povinnost zveřejňovat svá rozhodnutí se stanovisky. Obdobně, jako v našem prostředí, záleží především na státních či soudních orgánech jako vydavatelích oficiálních sbírek judikatury, jaká rozhodnutí budou publikována. Zároveň existuje zásadní masa neoficiálních sbírek, kdy soukromí nakladatelé získávají přístup k textům soudních rozhodnutí. Zvláštním fenoménem při tvorbě těchto sbírek byla především v minulosti postava tzv. reportéra. Samotné sbírky rozhodnutí mají různé specializované formy, které přinášejí odlišně zpracované texty judikatury. Je třeba zdůraznit také fenomén tzv. nepublikované judikatury, kdy byla dlouhodobě řešena po praktické i teoretické stránce otázka legitimacy citování soudních rozhodnutí neobsažených ve vydávaných sbírkách. Analogicky k našemu českému pojmání jsou samotné úřední texty rozhodnutí považovány za veřejná či úřední díla. Nakládání s upravenými judikáty pro publikaci do sbírek je komplikovanější, neboť speciálně vytvořené anotace a další texty pro potřeby publikace jsou již autorskoprávně chráněny.

Klíčová slova: judikatura, soudní rozhodnutí, sbírky soudních rozhodnutí, sbírky judikatury, publikace soudních rozhodnutí, publikace judikatury, zveřejňování soudních rozhodnutí

Úvod

Publikace soudních rozhodnutí může být důležitým teoretickoprávním i praktickým problémem dnešní doby, kdy oproti minulosti zásadně vzrůstá důležitost aplikace judikatury v rámci argumentačního diskursu praktikujících právníků. Jedním z důvodů může být i začlenění práva EU do našeho právního řádu, jelikož tato oblast práva je značně inspirována systémem *common law*.

Nejen z toho důvodu může být podnětné nahlédnout na tradici zveřejňování soudních rozhodnutí v právní kultuře Spojených států a případně ji v některých konkrétních bodech porovnat s českým prostředím.

Dalším důvodem pro zaměření tohoto exkurzu do procesu tvorby speciálních sbírek rozhodnutí v právním rámci USA je dlouhodobá zkušenost a propracovanost systému publikace upravených soudních rozhodnutí v *common law*. Podrobnější zaměření na některé jednotlivé prvky publikace judikatury v tomto prostředí může přinést nové poznatky pro naši současnou praxi i teorii a kvalitativně posunout případnou diskusi k tomuto tématu na vyšší úroveň.¹

Z komparativního hlediska by mělo být přínosné seznámit se s obecným přístupem k uveřejňování soudních rozhodnutí a povinnosti federálních či státních orgánů publikovat svá rozhodnutí. Druhým zásadním tématem bychom mohli označit pak navazující proces publikace upravených soudních rozhodnutí do specializovaných sbírek judikátů a jejich případný status jako sbírek oficiálních či neoficiálních.

* JUDr. Lukáš Králík, Ph.D., právník ve státní správě. E-mail: luckykralik@seznam.cz. Tento článek vychází z textu KRÁLÍK, L. *Judikatura a její publikace*. Disertační práce. Praha: PF UK, 2011. Svazky jednotlivých sbírek byly pro účely této studie zpracovány v rámci bádání z fondů knihovny University of Miami, School of Law v letech 2009 až 2010.

¹ Více viz KRÁLÍK, L. *Publikace soudních rozhodnutí v českém právním prostředí do roku 1918. Právněhistorické studie*. 2013, č. 43, s. 248–278 a KRÁLÍK, L. *Publikace soudních rozhodnutí po vzniku československého státu. Právněhistorické studie*. 2017, č. 46/2, s. 35–55.

Pro naše odborné vnímání by mělo být osvěžující porovnání jednotlivých institutů a pravidel při tvorbě a editaci judikátů či sbírek judikatury, ale také např. přístup k specifickým fenoménům nepublikované judikatury či autorskoprávní ochrany úředních či soudních rozhodnutí nebo publikovaných judikátů, kde je možno očekávat v tomto tradičně velmi liberálním a silně tržním prostředí zesílenou roli soukromého nakladatelského sektoru.

I přes zásadně odlišný vývoj a kulturu amerického a českého právního systému můžeme předpokládat nalezení společných bodů a přístupů k řešení obdobných právních problémů v oblasti tvorby a publikace judikatury či ke zveřejňování soudních rozhodnutí obecně.

1. Zveřejňování soudních rozhodnutí

V americkém právním prostředí platí obecné pravidlo, že odůvodnění rozhodnutí soudů by měla být přístupná nejen pro strany, ale pro celou veřejnost a především s nimi mají být seznámeni právníci (ať již soudci nebo advokáti). Z těchto důvodů mají přístup k textům i všichni zájemci o publikaci, a to od okamžiku, kdy soudce vloží v soudní kanceláři do spisového systému svůj text, a ten se tak stává veřejným. Ani zájem na ochraně osobních údajů nemůže převážit nad principem veřejnosti soudních textů. Soudce sice nemá výslovnou povinnost zveřejňovat, ale na druhou stranu tak plní část své širší funkce výkonu správy soudů a případné zveřejnění je v rámci jeho diskrece, ne v procesu rozhodování o právech a povinnostech, ale v rámci jeho agendy jako soudního funkcionáře. Veřejný zájem na efektivním fungování výkonu soudnictví a státu obecně je převažujícím, a z toho důvodu nesmí být soudce omezován ve zpřístupňování textů rozhodnutí.²

Soudy by obecně neměly, bez rozumných důvodů, znemožňovat přístup komukoliv k těmto textům odůvodnění.³ Nepublikovaná rozhodnutí bývala dříve dodávána zájemcům od jednotlivých soudních úředníků ve formě manuskriptu, a to v průměru za cenu jednoho dolaru za stranu. Soudy i dnes mají povinnost za určitý poplatek dodat zájemci i dříve nezveřejněné odůvodnění. Veřejný přístup k soudním rozhodnutím je zdůrazněn i tím, že soudce ani reportér sbírky rozhodnutí nemají autorská práva k originálním rozhodnutím soudu, jež musí být dodány všem zájemcům, kteří o to zažádají a splní potřebné formální náležitosti jako např. zaplacení stanoveného poplatku.⁴

Soudci mají diskreci zvažovat při zveřejňování, respektive rozhodnutí o publikaci, zda dané rozhodnutí (odůvodnění) a jeho závěry by byly přínosné pro právní praxi a aplikaci práva.⁵ I když se strany sporu například dohodnou, že nemá být rozhodnutí zveřejněno, soud nemusí být zavázán touto dohodou a je na jeho uvážení, zda ho uveřejní.

Zároveň nemůžeme na ústavní úrovni vysledovat explicitní právo mít rozhodnutí, respektive jejich odůvodnění (stanoviska) zveřejňována či publikována. Tento přístup na ústavní a zákonné úrovni je obdobný jako v současném českém právním řádu.

V jednotlivých ústavách států unie se zmínky o úředních sbírkách netýkají soudních rozhodnutí, ale jen rozhodnutí či aktů orgánů státní správy.⁶ Státní legislativa nemá pra-

² *Garfield v. Palmieri*, 193 F.Supp. 137 (S.D. N.Y. 1961).

³ *N.Y.-New York Post Corp. v. Leibowitz*, 2 N.Y.2d 677 nebo 163 N.Y.S.2d 409.

⁴ *Callaghan v. Myers*, 128 US 617, *Nash v. Lathrop*, 142 Mass. 29 nebo 6 NE 559, *Banks v. West Publ.*, 27 Fed. 50, *Wheaton v. Peters*, 8 Pet. (US) 591, *State v. Gould*, 34 Fed. 319, *Gould v. Hastings*, 10 F. Cass. No. 5,639, *Little v. Gould*, 15 F.Cas. No. 8, 394.

⁵ *U.S. v. Pajooh*, 143 F.3d 203 (5th Cir. 1998), *Abeita v. Northern Rio Arriba Elec Co-op*, 125 N.M. 97 nebo 946 P.2d 1108 (Ct. App. 1997).

⁶ *U.S.-U.S. v. Marines*, 535 F.2d 552 (10th Cir. 1976), *Colorado - Gillette v. Peabody*, 19 Colo.App. 356 nebo 75 P. 18 (1904).

vomoc stanovit svým předpisem restriktivní pravidla omezující veřejnou kontrolu soudních rozhodnutí, např. že soudní rozhodnutí nebudou přístupná veřejnosti a nemohou být publikována.⁷

Všechny písemné rozsudky nejvyššího federálního soudu, stejně jako odvolacích federálních soudů a specializovaných federálních soudů, včetně některých vybraných nižších federálních soudů, bývají publikovány, a to jak v oficiálních, tak neoficiálních sbírkách. Na nižší úrovni federálních soudů nevycházejí oficiální sbírky rozhodnutí, pouze sbírky soukromých vydavatelů.

Na úrovni nejvyššího federálního soudu je stanovena povinnost soudců sepsat písemná stanoviska (*written statements*) k jednotlivým rozhodnutím. Soud má také právo kontrolovat a editovat jakékoliv povolené republikace těchto písemných stanovisek.⁸

Na úrovni jednotlivých států mají nejvyšší soudy diskreci vybírat soudní rozhodnutí k publikaci, a tak regulovat vývoj judikatury v jejich jurisdikci. Jedním z důvodů je potenciální chaos ve vyhledávání, pokud by měla být publikována všechna rozhodnutí odvolacích soudů, a také stále více diskutovaná otázka, zda by měla mít nepublikovaná rozhodnutí stejnou precedenční váhu jako ta publikovaná. Dalšími důvody mohou být např. obrovské případné náklady na pořizování případných sbírek.

Obecně je v americké právní kultuře tradicí publikovat taková rozhodnutí, jež přinášejí „nové právo“, nebo jsou důležitá na obecné úrovni. Neměla by se publikovat naopak rozhodnutí či odůvodnění, která nic nového nepřinášejí a jsou tzv. *rutinními*.⁹ Pravidla pro publikování soudních rozhodnutí z odvolacích instancí ustanovila všeobecné standardy pro proces výběru rozhodnutí k publikaci. Konkrétně je např. stanoveno pravidlo, kdy rozhodnutí, která vytváří nový právní princip, nebo modifikují některé starší právní principy z precedentů, musí být zveřejněna.¹⁰ Takové pravidlo chrání proti případnému subjektivnímu a selektivnímu výběru ze strany daného soudu.

Existují ale různé specifické případy, kdy soud nemůže zpřístupnit rozhodnutí k publikaci, a to např. při narovnání v insolvenčním řízení.¹¹ Dalším případem může být situace, když se nejvyšší soud státu rozhodne pro přezkum daného rozhodnutí, a pak nemůže odvolací soud publikovat přezkoumávané rozhodnutí, dokud mu to nejvyšší soud nepovolí.¹² Specifickým případem je také částečná publikace v situaci, kdy soud aplikuje již zažitá starší právní principy.¹³

Již opublikované rozhodnutí může být stáhnuto jen z důvodu omylu nebo jiného zásadního důvodu.¹⁴ Soud nemá povinnost stahovat své publikované rozhodnutí jen na základě žádosti stran nebo ho překlasifikovat jako nepublikované. Pokud se právní názor v daném rozhodnutí zabývá otázkou veřejně důležitou, pak je povinnost soudu jako veřejného tribunálu opublikovat rozhodnutí.¹⁵ Jestliže neoficiální sbírka opublikovala rozhodnutí dříve, pak může být citována do doby, než je dané rozhodnutí zveřejněno ve sbírce oficiální.

⁷ *Nash v. Lathrop*, 142 Mass. 29 nebo 6 NE 559.

⁸ *Woodward v. Pearson*, 165 Or. 40, 103 P.2d 737 (1940).

⁹ PRICE, M. O. – BITNER, H. *Effective Legal Research, Practical Manual of Law Books and Their Use*. New York: Prentice Hall, 1953, s. 94.

¹⁰ *Scmier v. Supreme Court*, 78 Cal.App.4th 703 nebo 93 Cal.Rptr.2d 580 (1st Dist. 2000).

¹¹ *In re Specialty Plywood, Inc.*, 166 B.R. 153 (B.A.P. 9th Circ. 1994), *Abeita v. Northern Rio Arriba Elec Co-op*, 125 N.M. 97 nebo 946 P.2d 1108 (Ct. App. 1997).

¹² *Travellers Indem Co. of Illinois v. Insurance Co. of North America*, 886 F.Supp. 1520 (S.D. Cal. 1995).

¹³ *State v. Tabor*, 184 Ariz. 119 nebo 907 P.2d 505 (Ct.App. Div. 2 1995).

¹⁴ *In re Wiley*, 237 B.R. 677 (Bankr. N.D. Ill. 1999).

¹⁵ *Polley v. Odom*, 963 S.W.2d 917 (Tex. App. Waco 1998).

Soudci ale nesmí být zároveň nuceni v rámci publikace rozhodnutí, a to ani zákonem, vytvářet upravené abstrakty svých soudních rozhodnutí pro účely publikace do oficiálních sbírek rozhodnutí.¹⁶

2. Zdroje judikatury, sbírky rozhodnutí a reportéři

Obecně můžeme zdroje právních informací v této právní kultuře (mimo textů právních předpisů) zhruba rozdělit do kategorií: sbírky rozhodnutí, digesta, anotace, encyklopedie, učebnice, citační knihy (*search books*), slovníky a periodika. Citační knihy například zahrnují citační rejstříky (*citators*),¹⁷ které nabízejí aktualizované znění právních předpisů a judikatury, popisují historii, vývoj, novelizaci konkrétních právních předpisů či navazující judikáty.

Specifickým fenoménem amerického publikačního systému judikatury a zároveň základním zdrojem informací o vydaných rozhodnutích soudů jsou tzv. *law reports*, *reports* či *reporters*. Mohli bychom je překládat jako „sbírky rozhodnutí“, což je asi nejbližší synonymum z pohledu českého práva, i když přesnější termín by byl spíše „záznam“ nebo „zpráva“ o právní kauze. Jsou to série svazků, v nichž jsou publikována okomentovaná rozhodnutí soudních stolic. Původně bývaly pojmenovány podle reportéra, a tak se jejich názvy průběžně v čase měnily. Posléze, od poloviny 19. století, přišel přehlednější systém, kdy byl nastaven jeden konstantní název sbírek.

Ve sbírkách jsou publikovány případy především nejvyššího federálního soudu, dále také z federálních odvolacích instancí, rozhodnutí federálních okresních soudů, specializovaných soudů či nižších soudů v některých státech jako např. *Pennsylvania* nebo *New York*. Naopak nebývají zpravidla publikována rozhodnutí soudů první instance.¹⁸

Některé menší státy unie dokonce rezignovaly na vydávání svých sbírek soudních rozhodnutí nejvyšších nebo odvolacích soudů. Přenesly tuto oficiální publikační činnost na nakladatelství. Drtivá většina sbírek rozhodnutí je neoficiální. Nemají zákonné zmocnění k publikaci, či jiným právním předpisem nižší právní síly. Pokud je sbírka oficiální, citace musí být používána podle pravidel citace judikatury (*case citation rules*).

Reportér byl vždy zásadním tvůrcem celé sbírky rozhodnutí, kdy to byl právě on, kdo sháněl, vybíral a upravoval dodané texty soudních rozhodnutí získané ze soudních kanceláří. Původně měl status soukromé osoby a vytvářel judikát z textů poskytnutých soudci nebo soudní kanceláří, vytvořil právní větu a ostatní přidané informace. Později, alespoň v případě sbírky nejvyššího federálního soudu (sbírka *US Reports*), se mu dostalo zákonného zmocnění a oficiálního titulu (*state* nebo *official reporter*), byl placen z veřejných peněz jako státní úředník,¹⁹ dokud mu nevypršel mandát.²⁰

Funkce oficiálního reportéra jednotlivých států unie je většinou upravena přímo ústavou daného státu. Může být vydán zvláštní právní předpis, který tuto funkci zřizuje a popisuje proceduru jmenování, jeho kontrolu i odvolání z funkce, či její zrušení.²¹ V někte-

¹⁶ *Ex parte Griffiths*, 118 Ind. 83, 20 NE 513.

¹⁷ Z citačních rejstříků je nejvíce používán *Shepard's Citation*, který takřka zevšeobecněl. Stanovil pravidla citování, a proto také proces vyhledávání s rejstříky je podle něho všeobecně nazýván *shepardizing a case*, viz ELDEAN, F. A. – BRANDT, H. J. *How To Find a Law. A Legal Reference Handbook*. St. Paul: West Publishing, 1936, s. 39.

¹⁸ Před rokem 1880 vycházelo roztržštěně a nesystémově přes 233 různých druhů sbírek judikatury zabývajících se federálním soudnictvím a až 90 % ze všech judikátů jsou případy aplikující právní řád jednotlivých států. Více k tradici publikace judikatury viz KRÁLÍK, L. Historie publikace soudních rozhodnutí ve Spojených státech. *Právněhistorické studie*. 2017, č. 47/2, s. 52–62.

¹⁹ *Banks v. DeWitt*, 42 Oh.St. 263.

²⁰ *State Reporter's Case*, 150 Pa. 550 nebo 24 A 908.

²¹ *Black v. Merrill*, 51 Ind. 32.

rých státech může jmenovat a odvolat reportéra pouze guvernér. Pokud má výslovně právo pouze jmenovat do funkce, tak se v praxi dovozuje, že ho může také i odvolat.²² Oficiální reportér může mít možnost ze zákona jmenovat svého zástupce.

Odměňování reportérů je většinou stanoveno přímo ze zákona a je prováděno buď ve formě pravidelného platu, nebo podílu na zisku z prodeje.²³ Ve zřizovacích speciálních předpisech na státní úrovni bývá stanoveno pravidlo, aby plat nebyl reportérovi za poslední kalendářní čtvrtletí roku vyplacen, dokud není vydán poslední svazek sbírky za daný rok. Nevztahuje se to ale na reportéra, kterému posledním kalendářním dnem roku vypršela funkce. Reportér nemá nárok na vyplácení platu, pokud ho ústava státu podmiňuje přijetím zvláštního předpisu na každé rozpočtové období.²⁴

V případě, že je tedy reportér odměňován formou fixního platu, je tato částka jediným jeho oficiálním příjmem a nesmí mít jiný příjem spojený s touto funkcí. Reportérovi mohou být proplaceny jen vzniklé náklady za zapisování textů, tisknutí, vázání svazků.²⁵ Pokud zvládl splnit své povinnosti daného kalendářního roku dříve než k poslednímu dni roku, má nárok na výplatu platu za celý rok. Jestliže byla jeho funkce zrušena před naplněním jeho funkčního období a on tak nemohl dokončit publikaci veškerých judikátů, je jeho plat vyplacen jen v poměrné hodnotě podle stavu dokončeného.²⁶

Reportér musí umožnit volný přístup k rozhodnutím, která spravuje ze svého titulu. Povinnosti poskytnout sešity pro ostatní zájemce o publikaci je reportér zproštěn v případě, kdy stát má zvláštní smlouvu na publikaci a autorská práva.²⁷ Reportér či vydavatel má také ve smyslu ustálené judikatury i právo v rozumné míře omezit zpřístupnění textů rozhodnutí veřejnosti z důvodů zabezpečení jeho práce, a to pouze do doby, než je daný svazek vytištěn.²⁸ Může si také vymezit exkluzivní právo tisknout kopie z textů rozhodnutí, která mu byla poskytnuta soudními kanceláři a patří státu, pokud byly texty pořízeny na jeho náklady.²⁹ Pokud reportér jako placený státní zaměstnanec nezpracoval všechna soudní rozhodnutí během svého funkčního období a ta nebyla tak zařazena do současné sbírky, pak zbylá rozhodnutí musí zpracovat jeho nástupce ve funkci.

3. Formy sbírek

Jednotlivé sbírky rozhodnutí mají ve většině případů podobnou formu, založenou na stylu převzatém z původních anglických sbírek. Zpracovaný judikát by měl tvořit záznam procesních kroků v kauze spolu se shrnutím skutkových okolností, argumenty obou stran a odůvodněním.

Pokud bývaly judikáty zpracovávány z textových záznamů soudu, nazývaly se *records* nebo *judicial records*. Původně byly zaznamenávány na pergameny ve svitcích (*parchment and rolls*) a tyto svitky byly brány jako nezpochybnitelné prameny práva. Jednotlivé procesní akty byly na nich zaznamenány a bylo možno je používat v rámci důkazního řízení.³⁰

²² *In re Opinion of Justices*, 72 Me 542.

²³ *State Reporter's Case*, 150 Pa. 550, 24 A 908, *State Comptroller v. Hooker*, 59 Conn. 332, 22 A 317, *Smith v. Dunn*, 64 Cal. 164, 28 P 32, *Peo v. State Auditors*, 42 Mich. 422, 4 NW 274.

²⁴ *Baggett v. Dunn*, 69 Cal. 75, 10 P 125.

²⁵ *In re Brown*, 15 Nebr. 688, 50 NW 273.

²⁶ *Ex p. Lawrence*, 1 Oh. St. 401.

²⁷ *Gould v. Banks*, 53 Conn. 415, 2 A 886, 55 AmR 143, *Peck v. Hooker*, 61 Conn. 413, 23A 741, 29 AmSR 215.

²⁸ *Nash v. Lathrop*, 142 Mass. 29, 6 NE 559, s. 39.

²⁹ *State Comptroller v. Hooker*, 59 Conn. 332, 22 A 317.

³⁰ *Houston v. Williams*, 13 Cal. 24, 73 Am.Dec. 135.

Listinné sbírky judikatury mohou být publikovány v různých formách, z nichž můžeme vyjmenovat především:

- 1) Samostatné výtisky (*slip decision*) judikátů jsou také nazývány „pamflety“, které slouží k co nejrychlejšímu opublikování. Nejvyšším federálním soudem bývají nazývány předběžnými tisky. Vydávají se ještě v den rozhodnutí (záleží na úředníkovi soudu) a obsahují většinou jen právní větu.
- 2) Sešity (*advance sheets*) jsou periodicky vydávané tisky zahrnující všechna předešlá rozhodnutí za určité období. Mají skoro všechny náležitosti jako judikáty vydávané v klasických vázaných sbírkách. Pro usnadnění orientace a citace mají stejná čísla svazků a stránek jako vázaná vydání. Jelikož jsou určeny především k nejrychlejší publikaci, předpokládají se dodatečné opravy textu, které je možno provést kdykoliv před závěrečnou roční publikací vázaného svazku.
- 3) Noviny a časopisy mohou obsahovat celý judikát, někdy právní větu. Jako specializovaná periodika jsou známy *New York Law Journal*, vydávaný dokonce denně, nebo *Washington Law Reporter*. Jejich hlavní přednost je v rychlosti publikace a v případě místních periodik i v publikaci místních kauz, které nebyly jinde uveřejněny.
- 4) Doplnňovací kroužkové sbírky (*loose-leaf services*), které si odběratel postupně sám vytváří přidáváním dalších listů a jsou mu dodány vydavatelem. Používají se především v oblasti daní a správního práva.
- 5) Vázané sbírky obsahující kompletní judikáty i s dalšími pomůckami, jako je např. index, seznam judikátů a soudců.
- 6) Úřední sbírky (*agency publications of law reports*) jsou sbírky sebrané a vydané státní správou, kdy kompiluje dohromady oficiální i neoficiální sbírky judikatury. Jsou to sbírky speciálně zaměřené na konkrétní oblasti práva.

Speciální formou sbírek judikatury jsou v americkém systému sbírky nazývané jako tzv. *Annotated Reports*, které mají tvořit jakési nadžánrové a nadlokální výběrové sbírky.

Obdobně i *digesta (digest)* jsou zvláštní sbírky, která shrnují vybrané právní věty. Jsou děleny podle témat do tzv. *článků digest*, kdy ke každému tématu jsou přiřazeny právní věty a k nim seznam judikátů, ve kterých se vyskytují. *Digesta* jsou brána jako návod či průvodce již vydanými právními pravidly v právních větvích. Můžeme je obecně dělit na federální, státní, regionální a specializované.

4. Struktura judikátu

Pokud se dostaneme k formám jednotlivých zpracovaných soudních rozhodnutí, můžeme vypořádat dlouhodobě dodržovanou tradici jednotně upravených textů. Jejich forma se již před mnoha generacemi ustálila a je udržována, i když v určitých detailech se jednotlivé sbírky liší.

Obsah samotného judikátu v americké tradici je možno obecně strukturovat do několika tradičně se vyskytujících částí:

- 1) *title* – název judikátu
- 2) *docket number* – číslo jednací
- 3) *syllabus* nebo *headnote* – právní věta
- 4) *statement of the case* – shrnutí základních skutkových okolností případu
- 5) *argument of counsel* – argumentace stran

6) *opinion* – stanovisko soudu

7) *judgment* – výrok soudu

Název judikátu (v novější literatuře také jako *name* nebo *caption*) je v anglosaské praxi tradičně spojován s pojmenováním stran sporu, na rozdíl od českých zvyklostí. Dodržuje se zvykové pořadí, kdy jako první bývá uvedeno jméno žalobce a druhé jméno žalovaného. V některých případech se může pořadí obrátit především u případů odvolacích soudů, kdy původní žalovaný, který prohrál na prvním stupni, je jmenován jako první.

Další část upraveného judikátu zvaná *syllabus* nebo *headnote* není tak jednoznačně přiřaditelná k českým ekvivalentům. V našem názvosloví bychom ji nejlépe přirovnali k právní větě. Oba dva výrazy se v praxi používají a je značně obtížně je jasně definovat a odlišit.

Institut *headnote* obsahuje spíše jen heslovité informace, tudíž odpovídá našemu pojmu hesla. Obecně slouží jako krátké shrnutí právního pravidla nebo zásadní skutkové okolnosti, faktů z níže otištěné kauzy a je přiřazeno před textem samotného rozhodnutí. *Headnote* je možno dělit na dva druhy, a to obecné (*propositional*), kdy obsahuje čisté zobecnění nějakého právního pravidla. Odlišná verze je nazývána konkrétní (*factual*), jelikož obsahuje i konkrétní fakta z daného případu. Tento princip se podobá způsobu vytváření právních vět v naší tradici.

Jednotlivé státní nebo federální soudy si stanovují ve svých právních předpisech či přímo v organizačních statutech, zda je *headnote* přímo pramenem práva, nebo jen editorskou pomůckou pomáhající při práci s judikátem.³¹ Převažuje druhá alternativa, kdy většina právních vět je dílem vydavatele sbírky, nejsou součástí rozhodnutí samotného a nejsou právně závazné. Vytváří je specializovaný editor či přímo reportér vydavatelství.

Další publikační nástroj zvaný *syllabus* bývá definován jako krátká poznámka zařazená před textem. Pokud jsou tyto anotace podle práva považovány za jednu z náležitostí judikátu a tudíž jako součást práva daného státu samotného, pak musí být právní věty vytvářeny soudy samotnými a bývají označeny jako soudcovská právní věta.

V některých státech, jako např. Ohio, Georgia, Oklahoma, je právě *syllabus*, sepsaný soudcem, částí rozhodnutí (judikátu) samotného a je považován za právně závazné stanovisko (*statement of the law*). Slouží jako jakési oznámení, shrnutí práva (*announcement of the law of the case*), které je vyjádřeno ve stanovisku soudce. Ve většině států může být citován jen samotný text rozhodnutí sepsaný soudem, který je pak používán jako argument, ale nemůže být takto již používána samotná uměle vytvořená právní věta. V jiných státech nesmí soudce sepisovat ani právní věty (např. Indiana).³²

Zobecněně můžeme shrnout, že zatímco výraz *headnote* se spíše používá pro právní věty a hesla vytvořené editory nakladatelství, tak pojem *syllabus* se užívá naopak více v souvislosti s právními větami sepsanými soudci jako oficiálními texty právních pravidel.

Další část judikátu nazývaná *statement of facts* odpovídá našemu shrnutí důležitých skutkových okolností, které jsou rozhodné pro daný judikát a rozhodných pro pravidlo vyjádřené v právní větě. Popisuje vývoj kauzy po procesní stránce a jednotlivé stupně soudního řízení.

Pasáž textu judikátu pojmenovaná jako *argument of counsel* shrnuje vyjádření stran sporu a jejich argumentaci. Dříve byl do textů přidáván tzv. *výtah ze stanovisek právních zástupců* (*synopses of briefs of counsel*) a citace precedentů, což dnes praktikuje již pouze minimum sbírek. V nejstarších sbírkách rozhodnutí bývalo také zvykem zařadit abstrakt

³¹ *Denham v. Holeman*, 26 Ga. 182, 71 Am.Dec. 198.

³² ELDEAN, F. A. – BRANDT, H. J. *How To Find a Law, A Legal Reference Handbook*, s. 136.

ze žalobní odpovědi a písemného vyjádření stran i s citacemi na začátek textu judikátu před samotný text odůvodnění.

Fenomén zvaný *opinion* by se dal přeložit jako stanovisko soudu. Můžeme ho přirovnat k odůvodnění našich soudů. U stanoviska bývá uveden autor, soudce, ale některá jsou označena jen obecně (*in banc* – *by the bench* nebo *per curiam*). Pojem rozhodnutí (*decision*) je zobecněný výraz pro rozsudek (*judgment*), zatímco výraz *opinion* vystihuje odůvodnění rozsudku, důvody soudců, proč se rozhodli pro takový výrok.

Ústavy některých států unie vznášejí požadavek, aby jejich nejvyšší soudy u každého rozhodnutí musely sepsat písemné stanovisko k případu a ke všem právním otázkám, které jím byly dotčeny.³³ V minulosti bylo opakovaně judikováno, že zákony jednotlivých států nemohou požadovat, aby nejvyšší soudy poskytovaly písemně svá odůvodnění k rozsudkům.³⁴ Guvernér státu má právo žádat soud o poskytnutí odůvodnění, pokud se rozsudek týká jeho zásadních pravomocí v rámci výkonu jeho funkce. To se dotýká jen výjimečných případů se striktně stanovenými podmínkami a soud má právo takovou žádost odmítnout, pokud ho o to požádá státní parlament.³⁵

Vyskytují se různé způsoby tvorby samotného stanoviska. Již během řízení soudce může dodat svůj text stanoviska, které pak může být adoptováno ostatními soudci a připojeno ihned k rozsudku. Jindy může být postupně doplňováno původní stanovisko dodatky dalších soudců a pak je bráno jako stanovisko soudu (*opinion of court*). Pokud po skončení jednání jednotliví soudci poskytnou svá stanoviska, nepovažují se za oficiální stanovisko soudu, ale jako jejich individuální komentáře, které mohou být použity jen pro účely odborné.³⁶

U některých nejvyšších soudů mohou být oficiální stanoviska připravena místo soudců zvláštním pověřeným úředníkem (*commissioner of the court*). Ten jedná na základě pověření soudu a píše stanovisko místo soudců samotných, kteří adoptují jeho elaborát a prohlásí ho za oficiální. V opačných případech pověřený úředník sepíše stanovisko pouze jako nezávazné a neoficiální.³⁷

Pokud písemné stanovisko (odůvodnění) bylo jen přečteno soudem, ale bylo nařízeno vydat samotné rozhodnutí bez tohoto stanoviska, pak vydavatel dodává jen právní větu. Ve stanovisku se většinou uvedou jen zobecněné závěry ohledně právní otázky řešené v rozhodnutí (*pure dictum*), pak se pod ně subsumují konkrétní skutkové okolnosti případu. Definici tvorby takového stanoviska sepsal profesor Eugene Wambauch ve své knize *The Study of Cases* z roku 1892, kdy vytvořil jakýsi vzoreček či spíše logickou rovnici se čtyřmi tezemi.³⁸

5. Právní informační systémy

V dnešní praxi je nezbytnou pomůckou pro vyhledávání judikatury určitá forma elektronického informačního systému (*case finders*). V americkém prostředí má tato technická platforma historicky mnohem delší tradici než v tom českém.

³³ *Ex parte Griffiths*, 118 Ind. 83, 20 NE 513.

³⁴ *Houston v. Williams*, 13 Cal. 24, 73 Am.Dec. 565.

³⁵ *In reconstruction of Constitution*, 3 S.D. 548, 54 NW 650.

³⁶ *Butts v. Armor*, 164 Pa.St. 73, 30 A 357.

³⁷ *Randall v. National Buildings*, 42 Neb. 809, 60 NW 1019.

³⁸ Podle pravidel výrokové logiky je výrok číslo 1 tzv. primární předpoklad (*major premise*), výroky č. 2 a 3 dohromady tvoří vedlejší předpoklady (*minor premises*) a výrok číslo 4 je závěr (*conclusion*), viz PRICE, M. O. – BITNER, H. *Effective Legal Research, Practical Manual of Law Books and Their Use*, s. 97.

První ze dvou dominantních informačních systémů *LexisNexis* má velmi rozsáhlou strukturu databáze s mnoha různými aplikacemi a funkcemi, jako např. citační funkce *Shepard's Citations Service*. Tato funkce poskytuje informaci, v jaké sbírce lze daný judikát nalézt a jaké následující judikáty jsou na něj navázány. Zásadní roli při vyhledání potřebné judikatury a konkrétních právních vět má funkce *Shepardize a headnote*. Umožňuje nalézt judikáty, jejichž právní věty jsou citovány v textu jiného judikátu.

Druhý dominantní právní informační systém *West* má založenu vyhledávací strukturu na tzv. *Westově vyhledávací pyramidě* (*West Research Pyramid*). V oblasti právních předpisů databáze obsahuje úplná znění předpisů ze všech států unie i federálních předpisů, stejně jako i původní znění předpisů (*unannotated*), a to ve formě jednotlivých částek nebo souhrnných oficiálních vydáních (*Federal code*). *Westlaw* má založené vyhledávání na systému *Key Number* převzatém z tištěných sbírek judikatury stejného nakladatelství.

Hlavním pravidlem tvůrců *Westu* je princip *literary warrant*, kdy indexátoři při vytváření hesel nepředvídají hesla, instituty, situace, které by se mohly eventuálně vyskytovat i v budoucnu. Při sestavování rejstříku se řídí pouze existujícími právními instituty. Šéfreditor systému dokonce tvrdil, že „*správné právní rejstříky jsou pro právo důležitější než vědecké rejstříky pro ostatní disciplíny, např. vědy přírodní*“.³⁹ Systém vyznává zásadu při revizi rejstříku nevyřazovat starší hesla, i když instituty jsou třeba už neaktuální, a to z důvodů jejich precedenční hodnoty.⁴⁰

6. Fenomén nepublikované judikatury

Zajímavým praktickým i teoretickým problémem v obecnější otázce zpřístupňování textů soudních rozhodnutí a jejich uveřejňování je existence masy soudních rozhodnutí, která nebyla z různých důvodů publikována. Obdobný problém můžeme nalézt i v našem českém právním prostředí, kdy tato dosti důležitá praktická otázka ale doposud nevyprovokovala na odborné úrovni konkrétnější postoje.⁴¹

Z obecného pohledu má soud má v americkém právním prostředí povinnost publikovat a šířit svá rozhodnutí.⁴² Důvodem pro oficiální publikaci soudních rozhodnutí z různých soudů jednoho státu je poskytnutí informace o aplikovaném právu v jednotlivých soudních obvodech, a tak ovlivnit a sjednotit praxi jednotlivých soudů ve státě.⁴³ Dalším důvodem oficiální publikace je zpřístupnění soudních rozhodnutí veřejnosti v původní podobě. Má být zajištěna jejich dostupnost za rozumných podmínek členům právnických stavů (*bench and bar*) i dalším osobám.⁴⁴

Již od počátku 19. století se komentátoři (editoři) sbírek soudních rozhodnutí počali obávat zahlcení. Situace byla vyřešena v roce 1964, kdy bylo rozhodnuto, že odvolací soudy publikují pouze ta rozhodnutí, jež mají všeobecnou precedenční hodnotu. I to však neomezilo nárůst publikovaných rozhodnutí odvolacích soudů, a tak dostaly odvolací soudy pravomoc vytvořit si vlastní pravidla a vnitřní normy k publikaci jejich rozhodnutí.⁴⁵

³⁹ DABNEY, D. The Universe of Thinkable Thoughts. *Law Library Journal*. 2007. Vol. 99, No. 2, s. 242.

⁴⁰ Jiným přístupem je vytváření a rozšiřování hesel rejstříku na principu knihovnických odkazů (*library references*).

⁴¹ Viz např. KRÁLÍK, L. *Tvorba a publikace judikatury* (připraveno do tisku).

⁴² *US-Lowenschuss v. West Publishing*, 542 F.2d 180, (3d Cir. 1976).

⁴³ *Ohio-State v. George*, 50 Ohio App. 2d 297 nebo 362 N.E.2d 1223 (10th Dist. Franklin County 1975).

⁴⁴ *N.Y.-Williams Press, Inc. v. Flavin*, 44 A.D. 2d 634 nebo 353 N.Y.S.2d 970 (3rd Dep't 1974).

⁴⁵ Více než 80 % rozhodnutí odvolacích soudů je nepublikovaných, viz GANT, S. E. Missing the Forest for a Tree. Unpublished Opinions and the New Federal Rule of Appellate Procedure. *Boston College Law Review*. 2006, Vol. XLVII, No. 4, s. 708–709.

Původně byla nepublikovaná rozhodnutí přístupná v kanceláři soudu, později byla publikována především soukromými nakladateli a dnes jsou dostupná díky elektronickým databázím. Nově navíc zákon o eGovernmentu z roku 2002 stanovil povinnost každého federálního soudu publikovat všechna rozhodnutí na své internetové stránce.

Dlouhodobě byla také vyznávána zavedená praxe, kdy nemohla být nepublikovaná soudní rozhodnutí (či spíše stanoviska s odůvodněním soudů k danému rozsudku – *unpublished judicial opinions*) používána v právní argumentaci jako precedenty. Soud měl právo nepublikovat určitá rozhodnutí, která byla podle jeho mínění méně zásadní a nepřinášela nic nového pro argumentaci a vývoj právního řádu. Taková nepublikovaná rozhodnutí nemohla být citována a nedostala šanci stát se případnými precedenty. Ze zákona bylo výslovně požadováno, aby byla rozhodnutí co nejdříve publikována.⁴⁶ Pokud rozhodnutí nebylo publikováno, pak soudy ostatních států neměly povinnost na taková rozhodnutí brát v budoucnu ohled jako na precedenty.⁴⁷

V minulosti často také nastávala situace, kdy strany citovaly jako precedent rozhodnutí, i když nebylo vůbec publikováno. Důvodem byly sílící hlasy odporu proti zavedenému principu zákazu citace nepublikovaných rozhodnutí. Logický argument z právní praxe namítal, že výběr je jen subjektivní volbou určitých konkrétních lidí. Masa publikovaných rozhodnutí zatím významně skokově narůstala. Zatímco do roku 1850 bylo vydáno 80 000 rozhodnutí, v roce 1900 přes 700 000, v roce 1935 již 1 600 000 a roce 1997 to bylo něco přes 4 miliony publikovaných a zpracovaných rozhodnutí.⁴⁸

Celá odborná diskuse dospěla až k ustanovení zvláštního výboru, zabývajícího se pravidly odvolacího řízení, který nakonec dospěl ke kodifikaci „*pravidla 32.1*“.⁴⁹ Do federálního právního řádu bylo poprvé výslovně vloženo zákonné ustanovení (čl. 32.1),⁵⁰ které umožnilo citovat všechna budoucí přijatá rozhodnutí, která budou označena za „nepublikovaná“ nebo „nezakládající precedenční povinnost“ (*non-precedential*).

Z hlediska ústavního byla zásadním problémem u citace nepublikovaných rozhodnutí na federální úrovni skutečnost, že soudy si mohly svými vnitřními jednacími řády stanovit pravidla, jaká rozhodnutí opublikují, a měly také ve své diskreci určovat, která z nich budou mít precedenční závaznost. Na soudcích samotných tak bylo, zda uznají, že právě vytvořili ve svém rozhodnutí „nové právo“.

Fenomén dodatečného publikování nepublikovaných či nezpracovaných rozhodnutí (*unreported cases*) byl tak velmi úrodnou půdou pro soukromé vydavatele a jejich vlastní ediční iniciativu jednorázových edicí složených z těchto „odpadových“ rozhodnutí. Reportér musel sehnat texty rozhodnutí, pokud možno i se stanoviskem soudce. V některých státech unie byla z ústavy či zákona přímo stanovena povinnost dodávat stanoviska soudu zájemcům o publikaci. Výhodou neoficiálního vydávání sbírek judikatury bylo především rychlejší a efektivnější dodání judikátu právníce veřejnosti. Mohly být tak vydávány sbírky kombinující více států unie dohromady či specializované sbírky na jedno téma.

⁴⁶ *Ex parte Griffiths*, 118 Ind. 83, 20 NE 513.

⁴⁷ *Franklin v. Trickey*, 9 Ariz. 282, 80 P 352.

⁴⁸ SUMMERS, R. S. Precedent in USA. In: MACCORMICK, D. N. – SUMMERS, R. S. (eds). *Interpreting Precedents. A Comparative Study*. Dartmouth: Ashgate, 1997, s. 361.

⁴⁹ *The Judicial Conference Advisory Committee on Appellate Rules*, viz GANT, S. E. Missing the Forest for a Tree. *Unpublished Opinions and the New Federal Rule of Appellate Procedure*, s. 719.

⁵⁰ Nový čl. 32.1 Federálního procesního řádu v odvolacím řízení (*Federal Rule On Appellate Procedure*), který nabyl účinnosti 1. 12. 2006.

Neoficiální sbírky tak plnily i funkci veřejného zpřístupňování rozhodnutí, která by jinak nebyla určena k publikování. Z důvodů vyhnout se potencionálním zmatkům v citacích byl používán u neoficiálních sbírek tzv. *star paginating*, kdy jsou hvězdičkou označeny části judikátu v neoficiální sbírce, které se liší od verze v oficiální sbírce. Sbírkou oficiální i neoficiální mohou být citovány v soudním rozhodnutí, i když soudy dávají většinou přednost sbírkám oficiálním.

7. Autorskoprávní ochrana judikatury

Dostí specifickou otázkou je v oblasti publikace judikatury, a úředních rozhodnutí obecně, jejich ochrana z hlediska autorskoprávního. V našem českém právním prostředí je tato otázka absolutně opomíjená. V prostředí právní kultury Spojených států je tento problém řešen mnohem dlouhodoběji a podrobněji, neboť úzce souvisí s propojením oficiálních sbírek a soukromého nakladatelského byznysu, který se již od počátku tradice vydávání silně angažoval v publikaci sbírek judikatury.

Neoficiální sbírky soukromých nakladatelů, jak již bylo řečeno, plní zásadní funkci v naplňování funkce zveřejňování soudních rozhodnutí.⁵¹ Z těchto důvodů se vyvinula dosti rozvinutá judikatorní praxe v této oblasti, neboť proběhlo v historii již více sporů, kde si mezi sebou ujasňovala vztahy soukromá nakladatelství vydávající sbírky rozhodnutí nebo právní informační systémy. Taková situace naopak v naší české novodobé historii nenastala.

Podobně jako v českém prostředí jsou samotné texty soudních rozhodnutí veřejným dílem (*public domain*), kdy soudce ani pořadatel sbírky (reportér) nemají autorská práva k originálním rozhodnutím soudu včetně stanovisek soudce, jež musí být dodána všem zájemcům, kteří o to zažádají a splní potřebné formální náležitosti.⁵² Je třeba zdůraznit, že se jedná o čisté texty vložené soudci do spisového systému.

Publikované judikáty v oficiálních sbírkách mohly být přebírány jinými vydavateli v listinné podobě či do komerčních elektronických systémů právních informací, pokud tomu nebránilo autorské právo. Vydavatelé oficiálních sbírek mají od státu výhradní licenci ohledně publikace vytvořených a upravených judikátů. V případě jednotlivých částí textu judikátů, které byly uměle dotvořeny pro potřeby publikace ve sbírce, což se týká především anotací, hesel a právních vět, je dlouhodobě vyznáván trend jejich autorskoprávní ochrany.

Závěr

Pro odborné studie o zveřejňování soudních rozhodnutí a tvorby či publikace judikatury ve specializovaných sbírkách je přínosné srovnání s tradicí a formou ve Spojených státech amerických.

Při pohledu na získané poznatky z uveřejňování a publikaci soudních rozhodnutí v právní kultuře Spojených států můžeme primárně shrnout, že tamní systém drží svůj styl publikace již od počátků tohoto státního útvaru, respektive můžeme doložit ještě starší výskyt sbírek z doby před vyhlášením nezávislosti, které převzaly styl z původních anglických sbírek.

⁵¹ Více k tomuto tématu viz KRÁLÍK, L. *Autorskoprávní ochrana úředních rozhodnutí a judikatury* (přípraveno do tisku).

⁵² *Callaghan v. Myers*, 128 US 617, *Nash v. Lathrop*, 142 Mass. 29 nebo 6 NE 559, *Banks v. West Publ.*, 27 Fed. 50, *Wheaton v. Peters*, 8 Pet.(US) 591, *State v. Gould*, 34 Fed. 319, *Gould v. Hastings*, 10 F. Cas. No. 5,639, *Little v. Gould*, 15 F.Cas. No. 8, 394.

Při pohledu na principy zveřejňování soudních rozhodnutí v právním řádu Spojených států lze konstatovat, že v základním přístupu je tamní praxe podobná naší české či evropské tradici. Soudní rozhodnutí by měla být podle obecných principů zveřejňována soudci na základě jejich uvážení, i když ti nemají na federální úrovni žádnou zákonnou povinnost zveřejňovat svá rozhodnutí se stanovisky. Základní principy veřejného přístupu k textům soudů by měly převažovat a soudy i bez výslovně stanovené povinnosti mají aktivně konat při splnění náležitých podmínek. Obecně platí obdobné pravidlo jako v našem prostředí, že by nemělo být zabraňováno veřejnosti k přístupu k textům soudních rozhodnutí. Stejně tak ale není již výslovně upraveno konkrétní pravidlo výběru. Místní soudy mají značnou diskreci v této problematice.

Obdobně jako v našem prostředí, záleží především na státních orgánech, jako vydavatelích oficiálních sbírek, jaká rozhodnutí budou publikována. Zároveň existuje zásadní masa neoficiálních sbírek, kdy soukromí nakladatelé již od počátků historie této tradice získávají přístup k textům soudních rozhodnutí a záleží na jejich úvaze, jaké texty budou přinášet. Zvláštním fenoménem při tvorbě těchto sbírek byla především v minulosti postava tzv. *reportéra*, který byl samotným tvůrcem zpracovaných textů judikátů.

Samotné sbírky rozhodnutí mají také několik specializovaných forem, které přinášejí různě zpracované informace týkající se jednotlivých případů a jejich přidáných indexačních informací. Mimo písemných výstupů je již dlouhodobě vyvinuta i velmi sofistikovaná forma elektronických právních informačních systémů, která byla vzorem pro naši evropskou kulturu.

Je třeba zdůraznit také specifika tzv. *nepublikované judikatury*, kdy musela být dlouhodobě řešena po praktické i teoretické stránce otázka legitimacy citování soudních rozhodnutí neobsažených ve vydávaných sbírkách. Ostatně, podobný problém by se měl řešit i v našem právním prostoru, kde zatím ale příliš nerezonuje.

Poslední, a opět zásadně opomíjenou spornou otázkou v českém prostředí, je přístup k autorskoprávní ochraně textů soudních rozhodnutí či zpracovaných judikátů v právním prostoru USA. Analogicky k našemu pojmání jsou samotné úřední texty rozhodnutí považovány za veřejná či úřední díla. Nakládání s upravenými judikáty je již také komplikovanější, neboť speciálně vytvořené anotace a další texty pro potřeby publikace jsou již výslovně autorskoprávně chráněny, a to na základě dlouholeté rozhodovací praxe, což je další prvek, kde bychom se mohli v naší právní praxi inspirovat.